

Културно
Наслеђе
Србије
7

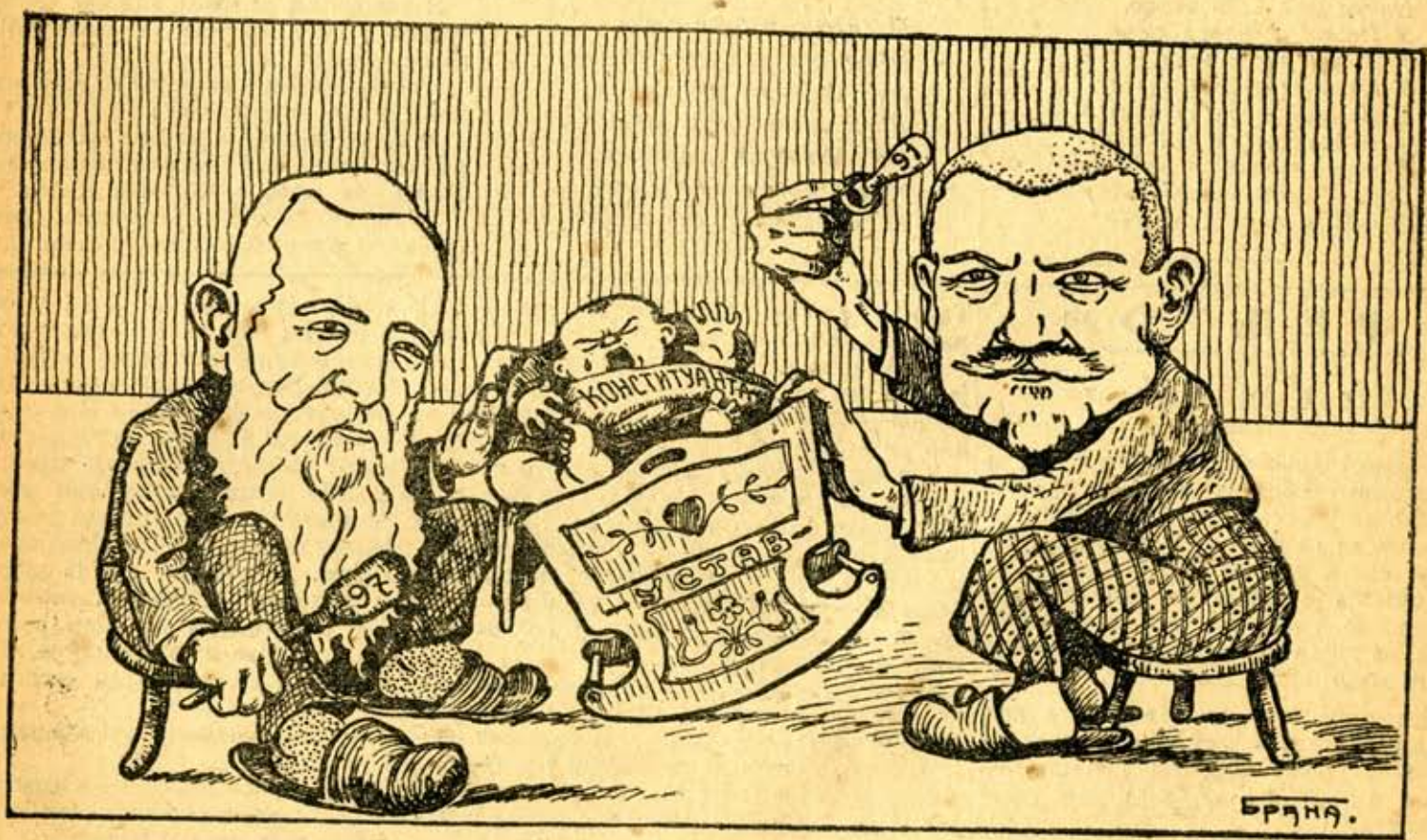
ВЦЦ

САТИРИЧНО
ХУМОРИСТИЧНИ
ДОДАТАК ЕПОХЕ

НЕДЕЉА
5
децембра
1920. ГОД.
БЕОГРАД

Недоношче

БРАНА.

Излишно је да се трага
Ко је отац, ко је мати?
Кад се нашло испред прага
Морају га успавати.

Колевка је тесна врло,
Стегла дете као клечком;
Фл' ће да се стиша грло
Мало цуцлом, мало звечком.

А нужно је, поред тога,
И управо неодложно
Да дадиље веже слога,
Да љуљају дете сложом...

Недељни рапорт

Шкартираћу вести ситне
Из недеље целокупне,
А увећу само битне,
Тако рећи само крупне.
Њих је мало, једва стиже
Да се једним бројем књиже.

18.

За наборе већ сте чули:
Резултат је раван нули,
А народ је на то свико
Да већину нема нико.
Све новине за то пишу:
Да се странке коалишу.
Избори су дали ови
Посланика групу млађу.
И дошли су људи нови
Да наставе стару своју.
Унапред се може знати
Какав ће нам устав дати...
Ни код других није боље —
Никуд није небо чисто.
У Ирској се народ коље,
У Русији тако исто.
У Риму се нешто крчка;
У Бугарској још се чуде,
А Мађарска, К'о и Грчка,
Бившем краљу престо нуде.
Свуд затежу танке нити
И чекају шта ће бити?

Тешка круна

Константин:

Мислио сам биће срећа
Што је Грчка мени склона,
Ал' Антанта већ ме сећа:
Да је грчка круна већа
Но што беше стара она,
И да ће ми смаћи плећа
И скљокати с грчког трона!

ФЕЛТОН

Страх од дефицита

У једној државној благајни, која је свакодневно обртала великим сумама, обрнуо се једнога дана благајник и кад је видео да га нико не види, узео је пошећу суму и исчезао.

Комисија је извршила преглед касе, констатовала мањак и оптужила благајника, за којим је полиција трагала али му наравно није ушла у траг.

Надлештво је такво, где свакога дана долазе приходи у касу и није смело остати без благајника. Шеф надлештва издао је наређење, да благајну предузме господин Јеша.

Господин Јеша Страјинић стари је чиновник. Има двадесет и пет година „без прекорне укачне службе“. Поштен је и због тога, што је веома поштен, веома је сиромашан. Натезке са својом платом и једва састави крај с крајем. Једна плата а много деце; па мука жива! — Али господин Јеша тако живи двадесет и пет година и навикао је на немаштину. Измирио се са судбином и знао је да никад не може завезати коју крајцару.

Тако је несрећно рођен. Никад да стекне мало крова над главом.

— Ама, не могу се ја окућити, па да је кућа као луша! — одговарао је господин Јеша свакоме, ко би га упитао: има ли кућу?

Кад му је шефово решење донето на потпис, господин Јеша је уздрхтао као лист јасике. Гле ао је у решење, трљао очи и понова гледао и никако није веровао да то може бити! Зар он, целог века пребројавао само своју плату, па сад да упадне ч милионе! То никако не може да буде...

И господин Јеша, остави не потписан акт, па се упути код шефа. Одаџица Миљко зачуди се, кад чу да господин Јеша жели да говори са шефом! Јер господин Јеша никад ни зашта није долазио шефу; он је радио свој посао и није дангубио у запиткивањима, као што су други чиновници чинили и тиме истицали, да необично цене шефову спрему.

И шеф се зачудио кад је видео господина Јешу, али се брзо сети, да је господин Јеша дошао да се јави на нову дужност. — Е, господине Јешо, нек је срећно, и наравно да ћу вам одредити и један скроман хонорар за вршење нове дужности! — вели шеф и смешка се на господина Јешу.

Дан је избора. Гласа се по целој држави, па наравно гласа се и у газда Митровој варошници. Ту су пет кандидатских листа. У биралшту поређано пет кутија. Иза сваке стоји чувар и мами гласаче.

Газда Митар је послао једне листе; просуо је паре на бираче и нада се да ће победити. Његова је кутија друга по реду. А четврта је кутија доброг, уваженог али сиромашног кандидата Мате Илића. Он није просуо паре и мучно да ће победити. А право би било да он победи, јер је поштен и исправан грађанин. Тако резонује и чувар Матине кутије, али тако не резонује народна свест, и чувару је криво до Бога, што осећа сигурну пропаст доброга Мате Илића! Али изишавши у дворште „по ради себе“, видео је велике руље гласача, којима газда митров сензал дели паре и објашњује:

— Пази добро! Наша је кутија друга од краја, ту трпајте сви.

И тамањ, кад се чувар Матине кутије вратио у салу, почеше да улазе Митрови гласачи.

Чувару Матине кутије свију једна мисао, па вели председнику:

— Председниче, ја мислим да не мора непрестано да се гласа од овога краја, могло би мало и од овог другог.

— Може, може! — одговара председник, и Митрови гласачи почеше гла-

И господин Јеша смешка се на шефа, али тај осмејак није ни мало весео и за тренутак претвори се у израз очајања.

— Молим Вас, господине шефе,.. промуца господин Јеша,.. Молим Вас, одредите кога другог. Ја нисам за тај посао...

— Како? Па висте најпоштенији чиновник. Нећу ваљда, да одредим кога, који, ће учинити што и проишли благајник. Не не, господине Јешо! Немојте ми то говорити. Промислио сам ја добро, кад сам вас одредио... Идите на дужност!..

— Али ја нисам вичан томе послу. То су велике суме и крупне цифре, збунићу се; забројаћу се!.. муца господин Јеша.

— Зато имате извесну накнаду на забројавање...

— Забројаћу се ја за пет накнада. Немојте, да идем под старост на робију!..

— Ама, каква робија! Идите ви на одређену дужност и не брините ништа. Брзо ћете се навикати...

Господину Јешу задрхташе усне; очни капици убрзаше трептање, да заустави сузе, које само што не груну. Покушао нешто да каже и немогаде. Поклони се и изиђе.

Сав утучен дошао је кући. Није хтео ни да руча. Сео је на миндерлук и ћутао. На сва женина питања одговарао

сање са другог краја и спуштају куглице у другу кутију. Али сад је Матина кутија друга по реду.

Резултат гласања изненадио је варошицу, а највише газда Митра, јер је са огромном већином победио уважени и поштени Мата Илић.

А грађани рекоше:

— Е, то ти је народна свест! Не кукујте се она за паре!

Једном кандидату ратника

*За мандат си залео ко хала,
Не би л' ти га рука дочекала,
Па се зато међ ратнике мува.
А на Крфу продав'о си зјала,
У рову те војска није знала,
Ничег ратног немаш осем рува.
Нит је икуд твоја крвца пала
Ни кол'ко би за ноћ исисала
Из твог тела једна крфска бува!
За то данас празну сламу млатиш,
Неће моћи да се умандатиш...*

Мудре речи

Идеалисте су обично људи пуна срца, а празних шака.

Дилетантизам је карикатура уметности.

Очи, које непрестано пиље у светлост, морају засузити.

је: „Молим те, остави ме!“ И кад је она престала да га пита, он се наслони на јастук и заплака се.

И жени преседе ручак. Кад је намирила децу, ушла је опет у Јешину собу, а његово јецање измамило и њој сузе и кроз плач га запита:

— За Бога, Јешо, шта ти је?..

А он јецајући одговара:

— Одређен сам да вршим дужност благајника...

— Па шта је с тим?..

— Како, шта је с тим? Зар под старост да страдам због дефицита?..

— Па ти нећеш начинити дефицит?..

— Ама ја нећу, али дефицит сам дође! Не знаш ти то... Упетљаш се у рачуне и готово! Одох на робију... А ви остајете без пензије...

Јао, мени! Не говори тако... Најпоследње мораш се примити те дужности...

— Морам. Иначе ће ми огласити место за упражњено...

— Па зар немају другог чиновника за ту дужност?

Немају.. То јест: имају, али они нису довољно поштени. Начиниће оно исто, што је прошли благајник учинио. Ту им треба поштен човек и тај сам ја. И сад због поштења да страдам...

Инаџија

— Београдска ноћна слика —

— Шта цуњаш сву ноћ по том балкону?

— Спавам.

— Зар ту?!

— Ту, јер нисам овдашњи, а међу да плаћам општини за преноћиште...

— Нећеш страдати.. Пазићеш ти... Ниси ти јучерашњи чиновник..

— Пазићу? Ама, како да пазим. Ја док видим оне силне новце, ухватиће ме страх, а у страху човек не зна шта ради...

И дуго су још тако разговарали. Најзад је жена успела да утиша господина Јешу и да га окуражи да се прими благајничке дужности. Али господин Јеша то по подне није могао да оде у канцеларију. Ухватила га некаква грозница и морао је да легне. Сутра дан грозница не попусти, а кад се и у подне није боље осећао, написао је шефу писмо да је болестан и послао писмо по свом најстаријем сину. У писму је тражио три дана поштеде. Али сутрадан донесе одаџија Миљко један акт, у коме шеф наређује господину Јешу да дође на дужност, јер ће му у противном огласити место за упражњено, то јест: ако није доиста болестан.

— Ето, сад морам да зовем лекара!... хукну Јеша, и замоли момка, да доведе лекара.

Лекар је пред Миљком прегледао г. Јешу и дао уверење, да болест није опасна, али да болесник не сме излазити из собе три дана.

Миљко је однео уверење шефу.

Међу гласачима

Културно наслеђе Србије

— Шта ти је обећао Марјан ако гласаш за њега?

— Обећао ми је, да неиспуни оно, што је теби обећао.

— Јеси ли гласао?

— И то с две куглице!

— Како то?

— У другој кутији напилах једну куглицу која се није скотрљала у рупу, узем је и тако сам две спустио у нашу кутију...

— За кога си гласао?

— За Ратнике.

— А што?

— Да им се одужим, што су ратовали место мене, јер сам био стално неспособан.

— Како је прошла ваша листа?

— Да смо истерали два пут толико колико смо имали гласова, добили би тек половину једног посланика.

Шала

Сигурно средство

— Додијао ми је кафански живот, па сам се решио да се оженим.

— Врло паметно. То је једино средство да поново заволете кафану.

Четвртога дана господин Јеша дигао се пре зоре. Умио се и онда пришао икони; упалио кандило; прекрстио се и одшапутао некакву молитву. Сам је себи скувао каву. Сео крај шпорхерга, сркао каву, пушио и ћутао. Кад је госпођа Јешиница усгала, изненадила се кад је угледала Јешин празан кревет. И тек се умирила кад га је чула да кашље у кујни.

У седам сати г. Јеша је обукао горњи капут, увео штап и неодлучно рекао жени:

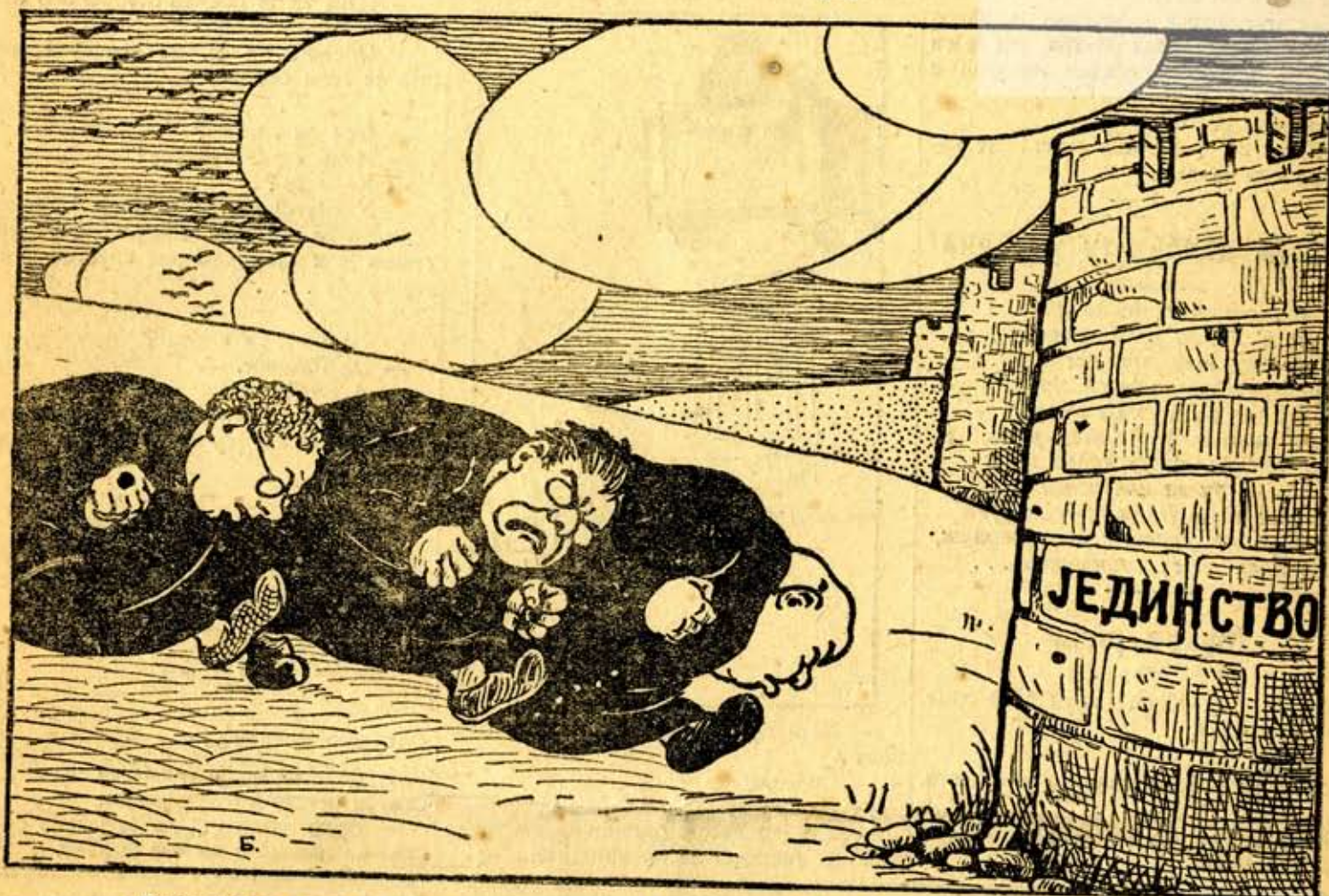
— Ја сад одох, па шта Бог да!

— Биће све добро! Буди јунак! — одговорила је госпођа Јешиница испраћајући га до капије.

Господин Јеша стигао је у канцеларију пре канцеларијског времена. Узнемирено је чекао, да дође привремени благајник, да му преда дужност. Најзад се и то свршило. Господин Јеша је дрхтао, док је пребројавао оне силне банкноте и трудио се да тачно преброји. Али то није могао. На једном заборави који број дође после броја 37. Лепо застане и замисли се. Понови по десет пута број 37 и све му се чини да после тога дође број 42. Али то застајкивање уверило је привременог благајника, да г. Јеша строго и веома опрезно пребројава новац.

Главом о зид!

Клерикале слава смуши,
Одлучише пуни спреме:
Да се нови бедем сруши
И уореше тврдо теме!

И валуд се силво мрште
Свршетак им срамеи знате —
Празна тиква о амд прште,
Погубиша и вандате! . . .

Али кад је г. Јеша остао сам поред касе, тек га тада прогресе права гривница. Јер сад он одговара за сав тај новац, за те гомиле банкнота. Гледа у касу и стреса се! Он има да рукује толиким благом. И то ће да се зна, да је он главни благајник и да је код њега кључ од главне касе. А сви знају да он седи на крају вароши и може га неко пресрести да му отме кључ. . . Или још горе, може комотно доћи да обије касу, док благајник оде на ручак. . .

И ваздан такве чулне мисли врамају му се по глави.

Миљко одаџија унесе каву и спусти на сто.

Господин Јеша још јаче уздркта. Никад му Миљко није изгледао овако страшан. Сад му личи сасвим на оне разбојнике што обијају касе! А Миљко излазећи рече:

— Сретно насеље!

Замто баш то да му каже? То нема никаквог смисла! То он нешто наговес-

итава! — Тако размишља господин Јеша и ко зна шта би још замислио, да не почеше редовни послови: примање и издавање.

Кад је г. Јеша прво вече закључио књиге и оставио их с новцем у касу, па онда закључао касу, прегледао је да ли су прозори добро затворени и да ли су врата канцеларије сигурна. Затим је обукао горњи капут и изашао. Али у ходнику се срете с Миљком. Миљко се смешка и вели:

— Одосте ли?

— Нећу далеко! . . . одврати г. Јеша, па успори кораке. А кад дође на крај ходника заврте главом и као да се предомисли, врати се у канцеларију. Опроба опет касу, да ли је добро закључана; опроба и прозоре да ли су затворени и све му се учини несигурно.

— Аја! Не смем ја оставити касу! . . . рече полугласно, па седе за сто и написа жени: да мора некас остати у надлештву због прекоременог новца. Цеду-

љу даде Миљку да однесе, да бар тако и Миљко прочита и зна, да каса неће остати сама. Затим је наместио фотељу уз саму касу, умотао се у капут и ту сео, да чува стражу. . .

То је морала бити ужасна ноћ за господина Јешу. Јер ујутру, кад су обили врата, нашли су га опруженога на патосу поред саме касе. У стиснутој десној песници држао је кључ од касе. И ту песницу нико није могао да отвори.

Лекар је констатовао трагове живота и господина Јешу одлеше у болницу. После два дана дошао је к себи, то јест после два дана повратио се из полумртвога стања, али је још непрестано буцао:

— Нећу под старост на робљу! . . . Нећу касу! . . . И тек кад је г. шеф, поставио друго лице за главнога благајника, господин Јеша дошао је к себи.

А није ни право да човек због поштења страда и умре поред државне касе на страха од дефицита . . .

Б.